

Stiefan Keukenkamp
Groningen

Met legergroene boots stap Levi (17) cultureel centrum het Forum in Groningen binnen. "Ironisch", zegt hij, wijzend naar beneden. "Deze schoenen droeg mijn vader tijdens zijn militaire dienst." De gymnasium-scholar moet er zelf om grinniken. Hij heeft namelijk een bekel aan alles wat met wapens en militairen te maken heeft. "Het leger is kut", zegt Levi. "Maar de schoenen zitten wel lekker."

Samen met zijn vrienden Sietsje en Thom, ook allebei 17, verzet Levi zich tegen militarisering in een tijd waarin steeds meer leeftijdsgenoten bij Defensie gaan. Als het aan de aanstaande coalitie van D66, CDA en VVD ligt, komt er binnenkort een verplichte Defensie-enquête voor jongeren om hen te verleiden voor het leger te kiezen. Als de krijgsmacht niet hard genoeg groeit, overwegen de partijen zelfs een 'selectieve opkomstplicht'.

Daar moeten de drie Groningse jongeren niets van weten. Ze praten vaak met elkaar over politiek en oorlog. "Het lijkt nu alsof het leger erbij hoort", zegt Levi. Zijn vriend Sietsje knikt. "Het wordt steeds meer genormaliseerd. Ik vind dat best wel schokkend."

Jongeren in Nederland laten zich weinig horen in het debat over de uitbreiding van het leger. Protesten of publieke acties blijven vooralsnog uit. In Duitsland is er op beperkte schaal wel verzet: schoolieren demonstreren daar tegen een dienstplicht. Sinds 1 januari moeten Duitse jongeren een Defensie-vragenlijst invullen en er liggen plannen voor een verplichte keuring vanaf volgend jaar.

Sietsje

"Zo'n dienstplicht kan er in Nederland eerder komen dan je misschien denkt", zegt Sietsje. In de klas gaat het regelmatig over het leger, vanwege de geopolitieke situatie, merken de jongeren. "Met klasgenoten vulde ik een vragenlijst van Defensie in", vertelt Thom. "Ik was de enige die wat weerstand bood tegen het leger."

Sietsje ziet dat ook. "Ik heb het idee dat jongeren zich helemaal niet goed verliepen in wat het nou echt betekent om militair te zijn. Je moet daar ook zelf actief naar op zoek gaan, denk ik."

De drie Groningse jongeren stuiten regelmatig op gelikte wervingsfilmmpjes van Defensie in hun tijdlijn op sociale media. En ze zien voorlichtingen over de mogelijkheid om een militaire minor te volgen tijdens hun vervolgstudie.

"Het wordt afgebeeld als: oh leuk, je gaat even bij het leger en oh, het is echt super tot en kicken om reaser-

'Het wordt afgebeeld als: oh leuk, je gaat bij het leger. Maar je moet wel mensen doodschieten'

Weigering interview | Het leger is populair onder jongeren. *Trouw* sprak drie 17-jarigen die er juist niets van moeten hebben. 'Ik wil niemand doodmaken.'

Sietsje (l), Thom (r) en Levi
(onder) FOTO'S REYER BOXEM

Manifest tegen militarisme

Meer dan duizend mensen hebben een manifest ondertekend tegen militarisme. Het manifest is een initiatief van De Nieuwe Vredesbeweging, een verzameling organisaties die een tegengeluid laat horen in het debat over wapenring en extra geld voor de krijgsmacht.

De ondertekenaars keren zich tegen de oorlogstaal van onze politici, de wapenwedloop en de escalatiepolitiek van Nederland. Ook keren zij zich tegen 'de propaganda waarmee het ministerie van Defensie jongeren wil verleiden om te tekenen voor de krijgsmacht'.

De alliantie van (vredes)organisaties vindt dat de krijgsmacht op misleidende wijze reclame maakt voor het leger en de grote risico's op bijvoorbeeld trauma's verzwijgt.

Thom

Er is geen oog voor veteranen die getraumatiseerd terugkomen voor de slechte kanten. Het gaat bij voorbeeld niet over veteranen die getraumatiseerd terugkomen door wat ze hebben meegemaakt."

Thom kijkt ook naar het grotere plaatje, vertelt hij. "Wiens belangen dien je in het leger? En wat is het einddoel van de opkomende militarisering? Volgens mij draagt het juist bij aan agressie vanuit de NAVO richting Rusland. En daar wil ik zelf gewoon niet aan meewerken."

Het valt Levi op dat een periode van militarisering heel vaak eindigt in een grote oorlog als je naar de geschiedenis kijkt. "Daar word ik best heel bang van. Als je beelden van die oorlogen ziet, denk ik bij mezelf: dit is niet hoe ik dood wil. En ik wil ook niemand anders doodmaken."

Dat een groter leger nodig is om oorlog met Rusland te voorkomen,

zoals Defensie en experts vaak benadrukken, geloven de jongeren niet. "We zijn al heel afschrikkend", zegt Levi. "Cijfers tonen dat de NAVO zonder de VS al een stuk meer militair en materiaal heeft dan Rusland. Dat is de reden waarom Rusland ons niet aanvalt, denk ik. Waarom moeten we er nog meer geld insteken?"

Sietsje heeft er vooral moeite mee dat Defensie het geld onder andere uitgeeft aan wapens uit Israël. Voor sommige wapensystemen is Nederland afhankelijk van Israëlische defensiebedrijven. "Het is een van de belangrijke redenen dat ik het leger niet in wil", zegt hij. "Ik heb daar grote ethische problemen mee."

Levi: "We kunnen het geld voor wapens veel beter steken in dingen zoals voedselzekerheid, klimaatbescherming en gewoon een betere wereld. In plaats van elkaar te laten zien wie de grootste spierballen heeft." Thom knikt: "Er komt weinig goeds van zo'n wapenwedloop."

Het leger afschaffen vinden de drie tieners overigens geen goed idee. "Maar gebruik militairen dan om ons eigen grondgebied te beschermen en hulp te bieden bij natuurrampen", stelt Levi voor. "Bij voorbeeld als er heel veel sneeuw valt en het lang plat ligt. In het verleden hielp het leger mee om dorpen die waren ingesneeuwd weer bereikbaar te maken. We zijn het er alle drie wel over eens dat het leger voor dat soort dingen heel goed is."

Als er straks toch een dienstplicht komt, doet Levi het liefst iets anders. Zoals hulp bieden bij de overheid of in een verzorgingshuis. Thom is er nog niet helemaal uit. "Stel dat echt heel veel jongeren gaan, dan ga ik misschien ook wel. Ik zou dan van binnenuit het leger kunnen veranderen."

Levi